

*lic. Klaudia Hawryluk*

Państwowa Szkoła Wyższa

im. Papieża Jana Pawła II

w Białej Podlaskiej

# **MIGRACJE JAKO ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWA NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ**

## **MIGRATIONS AS A THREAT TO THE STATE INTERNAL SECURITY ON THE EXAMPLE OF SELECTED MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION**

### **Streszczenie**

Niekontrolowane fale migracji z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej do krajów Unii Europejskiej doprowadziły w latach 2015-2018 do kryzysu migracyjnego, stanowiąc tym samym duże wyzwanie dla państw członkowskich Unii. Nielegalna migracja czy konflikty na tle kulturowym stanowią tylko niektóre z zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego państw europejskich. Tematyka opracowania dotyczy szerokorozumianego pojęcia bezpieczeństwa, a przede wszystkim bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. W opracowaniu zostało omówione bezpieczeństwo wewnętrzne państw członkowskich Unii Europejskiej w kontekście zagrożeń, jakie niosą za sobą migracje międzynarodowe.

**Słowa kluczowe:** bezpieczeństwo, konflikty, kryzys, migracje, przestępczość

### **Abstract**

Uncontrolled waves of migration from the Middle East and North Africa to the European Union countries led to a migration crisis in 2015-2018, thus posing a great challenge for the EU Member States. Illegal migration or cultural conflicts are only some of the threats to the internal security of European countries. The subject of the study concerns the broadly

understood concept of security, and above all internal security of the state. The study discusses the internal security of the European Union Member States in the context of the threats posed by international migrations.

**Keywords:** security, conflicts, crisis, migrations, crime

## Wstęp

Migracje międzynarodowe są jednym z poważniejszych problemów współczesnego świata, a przede wszystkim państw należących do Unii Europejskiej. Dzisiejsze migracje międzynarodowe są istotnym czynnikiem mającym wpływ na politykę wewnętrzną i zagraniczną państw członkowskich Unii Europejskiej. Uznaje się, że migracje są czynnikiem kształtującym nową rzeczywistość społeczną i polityczną świata. Jest to zjawisko, które oddziałuje obecnie na niemal wszystkie państwa świata, w tym także państwa europejskie. Jednakże te oddziaływania mają coraz bardziej negatywny charakter, ponieważ powodują problemy związane m.in. z integracją imigrantów czy przestępczością zorganizowaną. Niekontrolowany napływ dużej ilości imigrantów powoduje coraz większe problemy i zagrożenia bezpieczeństwa, a walka z nimi stanowi coraz większe wyzwanie. Problem migracji w Europie na przestrzeni ostatnich kilku lat jest bardzo widoczny i często poruszany, a co za tym idzie, istnieje wiele różnych opinii i poglądów dotyczących rozwiązania tego problemu.

## Analiza pojęcia bezpieczeństwa i zjawiska migracji

Bezpieczeństwo jest jednym z najczęściej stosowanych pojęć zarówno w opisie funkcjonowania państwa i społeczeństwa, jak też w nauce oraz życiu codziennym<sup>1</sup>. Zapewnienie bezpieczeństwa jest podstawową potrzebą każdej jednostki i każdego państwa, konieczną do przetrwania. Jest to wartość najbardziej chroniona i ceniona przez każdy podmiot<sup>2</sup>. Bezpieczeństwo jest pojęciem o bardzo szerokim zakresie, mającym wiele znaczeń. Jednakże ogólną definicję tego pojęcia można określić jako stan, w którym zagwarantowane jest poczucie i zachowanie spokoju i pewności. Stan ten charakteryzuje się brakiem ryzyka utraty tego, co dla człowieka jest najważniejsze, czyli: życia, zdrowia, uczuć, szacunku, pracy, dóbr materialnych i niematerialnych<sup>3</sup>.

Wielu badaczy twierdzi, że nie można traktować bezpieczeństwa jako czegoś trwałego i pewnego, czy tylko raz na zawsze ustanowionego. Bezpieczeństwo

<sup>1</sup> E. Nowak, M. Nowak, *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Difin, Warszawa 2011, s. 9.

<sup>2</sup> P. Borek, Z. Ciekanowski, *Wstęp* [w:] P. Borek, Z. Ciekanowski (red.), *Determinanty bezpieczeństwa państwa wobec współczesnych zagrożeń*, Wydawnictwo PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska 2017, s. 5.

<sup>3</sup> Julia Nowicka, *Determinanty bezpieczeństwa społecznego* [w:] P. Borek, Z. Ciekanowski (red.), *Determinanty bezpieczeństwa...*, dz. cyt., s. 10.

trzeba postrzegać jako proces, w którym jednostka i państwo są w ciągłej gotowości do tworzenia i utrzymania pożądanego stanu bezpieczeństwa. Podlega ono ciągłym i dynamicznym zmianom<sup>4</sup>. Dlatego liczenie na to, że bezpieczeństwo pozostanie na stałe efektem jednorazowego działania czy darem losu lub szczęścia jest błędem<sup>5</sup>.

W tradycyjnym ujęciu bezpieczeństwo ogranicza się tylko do zagwarantowania przetrwania, jednak takie rozumienie tego pojęcia jest niepoprawne, ponieważ prawidłowe postrzeganie bezpieczeństwa obejmuje dwie funkcje. Podstawowa funkcja bezpieczeństwa polega na obronie i ochronie wartości oraz interesów narodowych przed istniejącymi i ewentualnymi zagrożeniami. Druga funkcja dotyczy tworzenia warunków koniecznych do rozwoju i sprostaniu wyzwaniom, jakie stawiają przed narodem postęp cywilizacyjny, zmienność i nieprzewidywalność<sup>6</sup>. Podstawą bezpieczeństwa jest zagwarantowanie przetrwania danego podmiotu, ponieważ jest to warunek niezbędny, aby mógł on się swobodnie rozwijać. Swobodny rozwój w kontekście bezpieczeństwa można postrzegać jako warunek konieczny do ochrony wartości interesów danego podmiotu, które umożliwiłyby mu dorównanie innym, otaczającym go podmiotom<sup>7</sup>.

Bezpieczeństwo narodowe ma wiele definicji sformułowanych w różny sposób, a każda z tych definicji może wzbudzać wątpliwości co do jej poprawności. Zdaniem Witolda Pokruszyńskiego, najbardziej poprawna definicja bezpieczeństwa narodowego została zawarta w słowniku terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, a jej treść brzmi: „Bezpieczeństwo narodowe to proces lub stan zapewniający funkcjonowanie państwa w podstawowych dziedzinach, umożliwiający przetrwanie, rozwój i swobodę realizacji interesów narodowych w konkretnym środowisku (warunkach) bezpieczeństwa, poprzez podejmowanie wyzwań, wykorzystywanie szans, redukcję ryzyk oraz przeciwdziałanie wszelkiego rodzaju zagrożeniom dla jego interesów”<sup>8</sup>.

Stosując ujęcie holistyczne można wyróżnić dwie sfery bezpieczeństwa narodowego – zewnętrzne i wewnętrzne. W znaczeniu ogólnym bezpieczeństwo wewnętrzne oznacza stan stabilności i równowagi wewnętrznej. Pojęcie to jest identyfikowane z prawidłowym i stabilnym działaniem struktur państwa, na które składają się: władza, relacje zachodzące między władzą a obywatelami oraz procedury decyzyjne w ramach struktur władzy. Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa jest stanem uzyskanym dzięki prawidłowemu wypełnianiu przez państwo funkcji wewnętrznej, realizowanej w ramach strategicznej polityki bezpieczeństwa<sup>9</sup>.

<sup>4</sup> A. Smarżewska, *Bezpieczeństwo edukacyjne absolwentów szkół wyższych*, Wydawnictwo PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska 2016, s. 8.

<sup>5</sup> E. Nowak, M. Nowak, *Zarys teorii...*, dz. cyt., s. 15.

<sup>6</sup> P. Borek, Z. Ciekanowski, *Wstęp...*, dz. cyt., s. 7.

<sup>7</sup> E. Nowak, M. Nowak, *Zarys teorii...*, dz. cyt., s. 16.

<sup>8</sup> W. Pokruszyński, *Bezpieczeństwo teoria i praktyka (podręcznik akademicki)*, WSGE im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów 2012, s. 65.

<sup>9</sup> L. Hyb, *Koordinacja systemu bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce* [w:] G. Wilk-Jakubowski, R. Harabin (red.), *Instytucje bezpieczeństwa wobec wyzwań współczesności-prawne uwarunkowania a działalność praktyczna – bezpieczeństwo międzynarodowe – bezpieczeństwo narodowe – bezpie-*

Migracja ze względu na zróżnicowaną skalę, kierunki, formy, motywy oraz zmienność jest jednym z najistotniejszych zjawisk społecznych współczesnego świata oraz przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych<sup>10</sup>. Słowo „migracja” pochodzi z łacińskiego „*migratio*”, oznaczającego wędrówkę, czyli przemieszczanie się ludzi z jednego regionu lub kraju do innego<sup>11</sup>. Nie jest łatwym zadaniem zdefiniowanie pojęcia migracji ze względu na jej wielowymiarowy i skomplikowany charakter procesów migracyjnych<sup>12</sup>. Gdyby można było prosto i krótko zdefiniować pojęcie migracji, to należałoby wskazać, że jest to zmiana miejsca pobytu osób, przeważnie miejsca pobytu w kraju innym niż ten, w którym dane osoby się urodziły. Migracje międzynarodowe oznaczają przemieszczanie się ludzi powiązane ze zmianą miejsca bytu wraz z przekraczaniem granicy państwa<sup>13</sup>.

Z pojęciem migracji powiązane są pojęcia imigracji i emigracji, również pochodzące z języka łacińskiego. Są to pojęcia do siebie podobne, ale mające inne znaczenie<sup>14</sup>. Imigracja polega na przybyciu ludności obcej do jakiegoś kraju w celu osiedlenia się na stałe lub na dłuższy czas. Emigracja natomiast jest to opuszczenie ojczystego kraju z różnych powodów, np. materialnych, politycznych lub religijnych. Oba te zjawiska są przeważnie rozpatrywane łącznie, ponieważ imigracja jest końcowym etapem procesu, który rozpoczyna się od emigracji<sup>15</sup>. Imigracja i emigracja razem tworzą procesy migracji ludzi<sup>16</sup>.

Z powodu trudności związanych z precyzyjnym definiowaniem migracji stosuje się wiele podziałów typologicznych tego zjawiska, które opierają się na różnych kryteriach. Jednym z podstawowych i najczęściej stosowanych typologii jest podział ze względu na kryterium obszaru, wyróżniający migracje wewnętrzne i zewnętrzne<sup>17</sup>. Wewnętrzne czyli takie, które odbywają się w obrębie jednego państwa, a zewnętrzne wiążą się z przekroczeniem granicy państwa.

Kolejnym istotnym kryterium stosowanym przy konstruowaniu typologii migracji jest czas ich trwania. Używając miary czasu wyróżnia się migracje długookresowe i krótkookresowe oraz na pobyt stały i pobyt czasowy<sup>18</sup>.

Innym ważnym i często stosowanym podziałem migracji jest ten dokonywany ze względu na swobodę podejmowania decyzji. Typologia ta dotyczy tego, czy decyzja o migracji jest zależna czy też niezależna od osób migrujących. Migracje

czeństwo wewnętrzne – zarządzanie kryzysowe, Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód. Świętokrzyski oddział wojewódzki, Kielce-Tarnobrzeg 2018, s. 80.

<sup>10</sup> M. Wójcik-Żołądek, *Współczesne procesy migracyjne: definicje, tendencje, teorie* [w:] Ł. Żołądek (red.), *Migracje i polityka migracyjna*, Wydawnictwo Sejmowe Kancelarii Sejmu, Warszawa 2014, s. 11.

<sup>11</sup> K. Markowski, *Ekonomiczne aspekty migracji* [w:] M. Zięba, *Migracja-wyzwanie XXI wieku*, Współpraca uniwersytetów wspierająca rozwój regionów-lubelskiego i lwowskiego, Lublin 2008, s. 37.

<sup>12</sup> M. Wójcik-Żołądek, *Współczesne procesy migracyjne...*, dz. cyt., s. 12.

<sup>13</sup> M. Poprawski, *Migracje a bezpieczeństwo państw* [w:] L. Kacprzak, J. Knopka (red.), *Bezpieczeństwo państw a procesy migracyjne*, PWSZ im. Stanisława Staszica w Pile, Piła 2008, s. 42.

<sup>14</sup> K. Markowski, *Ekonomiczne aspekty migracji* [w:] M. Zięba (red.), *Migracja...*, dz. cyt., s. 37.

<sup>15</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórska, *Migracje jako wyzwanie dla Unii Europejskiej i wybranych państw członkowskich*, Difin, Warszawa 2017, s. 15.

<sup>16</sup> K. Markowski, *Ekonomiczne aspekty...*, dz. cyt., s. 37.

<sup>17</sup> M. Wójcik-Żołądek, *Współczesne procesy migracyjne...*, dz. cyt., s. 13.

<sup>18</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórska, *Migracje jako wyzwanie...*, dz. cyt., s. 26.

z zastosowaniem tego kryterium dzielą się na przymusowe i dobrowolne. Wśród migracji przymusowych wyodrębnia się te, które są dokonywane na mocy decyzji władz państwa: zesłania, przesiedlenia, deportacje. Migracje dobrowolne są podejmowane przez migrantów z ich własnej woli, najczęściej w celu znalezienia pracy, edukacji, poprawy standardów życia i łączenia rodzin<sup>19</sup>.

Jednym z najistotniejszych i najczęściej wymienianych podziałów migracji jest ten oparty na kryterium przyczyn. Według tego kryterium wyodrębnia się migracje ekonomiczne i pozaekonomiczne. Migracje ekonomiczne są podejmowane głównie z powodu zarobków<sup>20</sup>. Do migracji pozaekonomicznych można zaliczyć takie migracje jak: edukacyjne, religijne, polityczne, ekologiczne, rodzinne, patriotyczne, aksjologiczne, dobrobytu<sup>21</sup>.

Istotnym kryterium w klasyfikowaniu migracji są też regulacje prawne, które pozwalają na wyodrębnienie migracji legalnych i nielegalnych oraz okresu przejściowego<sup>22</sup>. Migracja legalna polega na zmianie miejsca pobytu przy zachowaniu obowiązujących norm prawnych. Migracja nielegalna może być oficjalna lub nieoficjalna i wiąże się z przekroczeniem granicy państwowej pomijając przy tym reguły prawne. Pobyt na okres przejściowy dotyczy ubiegania się o azyl, zezwolenie na pobyt, na zatrudnienie czy naukę<sup>23</sup>.

Na podstawie przedstawionych typologii migracji można stwierdzić, że jest ona zjawiskiem wielowymiarowym. Aby dobrze rozpoznać i zrozumieć to zjawisko, należy badać i analizować jego uwarunkowania oraz przebieg samych procesów migracyjnych<sup>24</sup>.

Istnieje kilka powodów, dla których ludzie decydują się na opuszczenie stałego miejsca zamieszkania. Powody te można podzielić na dwa rodzaje – wypychające i przyciągające. Powody wypychające to presja trudnych warunków w miejscu, w którym się żyje. Powody przyciągające to z kolei wszystkie te czynniki które sprawiają że dana destynacja jest atrakcyjna ze względu na szerszą ofertę miejsc pracy i lepiej płatną pracę czy bezpieczeństwo<sup>25</sup>. Reasumując, ludzie migrują z różnych przyczyn, jednak najczęściej decydują się na taki krok z powodów ekonomicznych i politycznych.

## Migracje jako źródło zagrożeń bezpieczeństwa państw

<sup>19</sup> Z. Kawczyńska-Butrym, *Migracje – zmiany położenia społecznego* [w:] M. Zięba (red.), *Migracja...*, dz. cyt., s. 28.

<sup>20</sup> Tamże, s. 28-29.

<sup>21</sup> Tamże, s. 29.

<sup>22</sup> Tamże.

<sup>23</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórzńska, *Migracje jako wyzwanie...*, dz. cyt., s. 28.

<sup>24</sup> Tamże, s. 53.

<sup>25</sup> J. Balicki, *Imigranci i uchodźcy w unii Europejskiej: Humanizacja polityki migracyjnej i azylowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2012, s. 19.

## członkowskich Unii Europejskiej

W 2015 roku Unia Europejska stanęła w obliczu jednego z największych wyzwań od zakończenia zimnej wojny, z którym zmagają się do dziś. Wyzwaniem tym okazał się kryzys migracyjny, którego nikt się nie spodziewał<sup>26</sup>. Kraje członkowskie Unii muszą stawiać czoła ogromnej fali imigrantów, która spowodowała w Europie największy kryzys migracyjny od czasów II Wojny Światowej. Czynniki mającymi największy wpływ na tak gwałtowny wzrost liczby migrantów były wydarzenia zwane Arabską Wiosną w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie w latach 2010–2012, trwająca od 2011 roku wojna domowa w Syrii oraz ekspansja tzw. Państwa Islamskiego na Bliskim Wschodzie<sup>27</sup>. O tym jak wielką skalę przybrało to zjawisko świadczą już same liczby. W 2015 roku do Unii Europejskiej przybyło 1 236 887 imigrantów, z czego aż 894 511 osób przybyło do Europy przez Morze Śródziemne, a około 3,5 tysiąca osób utonęło w nim, próbując dotrzeć do wybrzeży Europy. Największą liczbę migrantów stanowili Syryjczycy, Irakijczycy i Afgańczycy, uciekający przed konfliktami zbrojnymi w swoich państwach<sup>28</sup>.

Masowa migracja stała się dużym wyzwaniem dla niektórych państw Unii nie tylko ze względu na ogromną liczbę migrantów, ale też szereg innych konsekwencji, które pociąga za sobą. Niewątpliwie dzisiejszym problemem jest kontrolowanie i zatrzymanie osób migrujących pomiędzy krajami Unii Europejskiej, które w większości przypadków znajdują się na jej terenie nielegalnie<sup>29</sup>. Nielegalna migracja jest dużym problemem, nad którym trudno przejąć kontrolę ze względu na jej nieopanowany charakter. Powoduje ona wiele zagrożeń zarówno dla samych imigrantów, jak i państw, do których przybywają. W przypadku migrantów jest to głównie ukrywanie się przed służbami bezpieczeństwa oraz padanie ofiarą różnych form wyzysku ze strony osób wynajmujących mieszkania czy pracodawców. Nielegalny pobyt na terenie danego kraju i brak legalnego zatrudnienia sprawia, że imigranci są bardziej podatni na różnego rodzaju formy dyskryminacji. W konsekwencji głównym problemem, z jakim muszą się oni zmierzyć jest brak poczucia stabilności<sup>30</sup>.

Nielegalni imigranci, którzy docierają do państw Unii Europejskiej, zanim zdecydują o swoich dalszych planach bardzo często przebywają w nielegalnych obozach dla imigrantów. Największym takim obozem założonym przez imigrantów

<sup>26</sup> A. Dziudzik, *Państwa Unii Europejskiej wobec kryzysu imigracyjnego z 2015 roku*, [w:] Martin Dahl Uczelnia Łazarskiego, Nr 3 (244)/2017, s. 17.

<sup>27</sup> K. Jędrzejczyk-Kuliniak, *Ten inny, obcy, imigrant. Europejska przestrzeń bezpieczeństwa a kryzys migracyjny*, E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2017, s. 98.

<sup>28</sup> M. Stolarczyk, *Stanowisko Polski wobec kryzysu migracyjno-uchodźczego Unii Europejskiej*, „Kra-kowskie Studia Międzynarodowe”, nr 2/2017, s. 18; Biuletyn migracyjny, *Dane na temat migrantów i uchodźców w Europie*, <http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/53-grudzien-2015/dane-na-temat-migrantow-i-uchodzcow-w-europie>, [dostęp: 03.05.2019].

<sup>29</sup> T. Homoncik, K. Pujer, I. Wolańska, *Ekonomiczno-społeczne aspekty migracji Wybrane problemy*, EXANTE, Wrocław 2017, s. 63.

<sup>30</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórska, *Migracje jako wyzwanie...*, dz. cyt., s. 61.

w 2014 roku był obóz w Calais na północy Francji<sup>31</sup>. Obóz ten, powszechnie nazywany „dżunglą”, stał się poniekąd symbolem kryzysu migracyjnego we Francji. W kulminacyjnym momencie zamieszkiwało go około 7 tysięcy osób<sup>32</sup>. Mieszkańcy obozu sprawiali wiele problemów, byli agresywni, dochodziło do włamań do pobliskich domów i sklepów oraz starć z miejscową policją. Aby dostać się do Wielkiej Brytanii, atakowali samochody osobowe, ciężarówki i pociągi<sup>33</sup>.

Obok nielegalnej migracji istotnym problemem jest przestępczość oraz przestępczość i przestępczość zorganizowana. Popełniane przez migrantów drobne przestępstwa i wykroczenia, takie jak kradzieże, włamania czy pobicia, są sporym problem w krajach przyjmujących migrantów. Nierzadko służby nie potrafią sobie poradzić ze zdarzeniami tego rodzaju. Jeszcze większy problem stanowią przestępstwa na tle seksualnym, których ofiarami padają mieszkanki europejskich miast. Z przestępstwami tego rodzaju zmagają się przede wszystkim Niemcy, gdzie akty przemocy o podłożu seksualnym stały się prawdziwą plagą. W okresie od stycznia do września 2017 roku niemiecka policja odnotowała 4300 różnego rodzaju przestępstw na tle seksualnym dokonanych przez imigrantów, którzy trafili do Niemiec w ciągu ostatnich kilku lat<sup>34</sup>.

Równie duży problem stanowi przestępczość zorganizowana, która jest dokonywana zarówno w środowiskach imigrantów, jak również przez obywateli państw ich przyjmujących. Grupy przestępcze wykorzystujące imigrantów zajmują się przede wszystkim obrotem produktów z fałszywymi znakami towarowymi, przemytem narkotyków czy handlem ludźmi. Ofiarami handlu ludźmi są najczęściej kobiety i dzieci, wykorzystywane w ramach usług seksualnych, a dzieci także sprzedawane w celu nielegalnych adopcji. Równie wysoką pozycję zajmuje handel organami ludzkimi do przeszczepów oraz praca niewolnicza<sup>35</sup>. Działalność przestępcza jest dużym zagrożeniem dla bezpieczeństwa społecznego i ekonomicznego państw członkowskich Unii. Organizacje przestępcze zarabiają na chaosie panującym w krajach Unii Europejskiej, ponieważ kryzys migracyjny jest dla nich okazją do interesów. W nielegalnych imigrantach przestępcy widzą pieniądze i należy dodać, że są to nieuczciwie pozyskane pieniądze. Przestępcy największy przychód otrzymują przede wszystkim ze wspomnianego wcześniej nielegalnego przemytu imigrantów, który rocznie może wynosić nawet kilka milionów euro<sup>36</sup>.

<sup>31</sup> Newsweek, *Obóz imigrantów pod Calais zwany „dżunglą” zostanie zlikwidowany. W nocy migranci starli się z policją*, <https://www.newsweek.pl/swiat/likwidacja-obozu-uchodzcow-pod-calais-we-francji-imigranci-starli-sie-z-policja/2hfn04m> [dostęp: 24.10.2016].

<sup>32</sup> Fakt24.pl, *Obóz dla imigrantów w Calais zostanie zamknięty*, <https://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/hollande-oboz-dla-imigrantow-w-calais-zostanie-zamkniety/jc6mnf.amp>, [dostęp: 25.09.2016].

<sup>33</sup> GS24.pl, *Francja: Ponad tysiąc imigrantów dostało nakaz opuszczenia obozu w Calais. Mają czas do wtorku*, <https://gs24.pl/francja-ponad-tysiac-imigrantow-doatalo-nakaz-opuszczenia-obozu-w-calais-maja-czas-do-wtorku/ar/941883>, [dostęp: 20.02.2016].

<sup>34</sup> Rzeczpospolita, *Niemcy w szoku po zbrodni imigranta*, <https://www.rp.pl/Uchodzczy/18061887-Niemcy-w-szoku-po-zbrodni-imigranta.html>, [dostęp: 11.06.2018].

<sup>35</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórskańska, *Migracje jako wyzwanie...*, dz. cyt., s. 59.

<sup>36</sup> WP wiadomości, *Kryzys migracyjny-eldorado dla kryminalistów. Prostytycja, handel narkotykami, kontrola ośrodków dla uchodźców-tak organizacje przestępcze zarabiają na chaosie w Europie*, <https://wiadomości.wp.pl/kryzys-imigracyjny-eldorado-dla-kryminalistow-prostytycja-han->

Szczególnym rodzajem przestępczości jest terroryzm, na który mają wpływ fale migracji zalewające Europę. Duże środowiska imigranckie w państwach, które stanowią pola aktywności dla grup terrorystycznych sprzyjają pozyskiwaniu nowych członków oraz organizowaniu zaplecza logistycznego. Ponadto, dzięki dynamicznym ruchom migracyjnym można transferować do państw Europy zarówno aktywnie działających terrorystów, jak też osoby wspierające terrorystów w ich działaniach<sup>37</sup>. Skala różnego rodzaju aktów terroru w Europie zwiększyła się zauważalnie w ostatnich latach. Niestety migracje poniekąd mają na to wpływ, ponieważ pośród imigrantów przedostających się do Europy mogą znajdować się (potencjalni) terroryści lub osoby stanowiące zaplecze ich działalności<sup>38</sup>. Falę ataków terrorystycznych w Europie w ostatnich latach zapoczątkowały zamachy terrorystyczne w Paryżu z listopada 2015 roku. W sześciu przeprowadzonych wtedy atakach zginęło 12 osób, a około 350 zostało rannych. Zginęło siedmiu terrorystów, przynajmniej dwóch z nich było imigrantami<sup>39</sup>. Do zamachu przyznało się Państwo Islamskie. Do wielu ataków terrorystycznych doszło w 2016 roku, w co najmniej kilku tych atakach uczestniczyli terroryści-imigranci.

Międzynarodowy przepływ ludności wpływa na działalność terrorystyczną nie tylko w sposób bezpośredni, ale również pośredni. Przybycie imigrantów często wiąże się ze wzrostem rasistowskich, ksenofobicznych i radykalnych nastrojów, które stają się poważnym problemem dla porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Przejawem takich postaw były zamachy przeprowadzone w Oslo oraz na wyspie Utoya przez Norwega Andreasa Behringa Breivika. Swój czyn zamachowiec motywował sprzeciwem wobec demokracji oraz polityki popierającej społeczeństwa wielokulturowe, tolerancję etniczną i religijną oraz muzułmańskich imigrantów<sup>40</sup>. Pomimo tego, że Norwegia nie należy do Unii Europejskiej to jest przykładem na to, że takie działania mogą się powtórzyć również w krajach Unii.

Różnice religijne i kulturowe powodują wiele problemów i są to kolejne wyzwania, z którymi muszą mierzyć się państwa Unii Europejskiej. Pomijając fakt, że wartości i normy kulturowe wyznawane przez imigrantów są po prostu inne niż europejskie, to są też niejednokrotnie wyraźnie sprzeczne z zasadami i wartościami obowiązującymi w kulturach miejscowych. Największe wyzwanie o charakterze kulturowym dotyczy przede wszystkim imigrantów z Afryki i Bliskiego Wschodu<sup>41</sup>. Imigranci przybywający do krajów Unii Europejskiej to przede wszystkim muzułmanie, a co za tym idzie, ich system wierzeń i przekonań jest zupełnie inny niż mieszkańców Europy. Mają oni własne i zupełnie odmienne obyczaje,

---

del-narkotykami-kontrola-osrodkow-dla-uchodzcow-tak-organizacje-przestepcze-zarabiaja-na-chaosie-w-europie-6027654785180289a?amp=1, [dostęp: 26.02.2016].

<sup>37</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórska, *Migracje jako wyzwanie...*, dz. cyt., s. 60-61.

<sup>38</sup> T. Homonicki, K. Pajer, I. Wolańska, *Ekonomiczno-społeczne aspekty...*, dz. cyt., s. 68.

<sup>39</sup> Fakt24.Pl, *To wiemy o zamachowcach. Nowe fakty*, <https://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/kim-sa-zamachowcy-z-paryza/g2vqnrxr.amp>, [dostęp: 18.03.2016].

<sup>40</sup> R. Raczynski, *Wpływ migracji międzynarodowych na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa*, [w:] *Bezpieczeństwo*, Nr 2/2015, s. 18-19.

<sup>41</sup> K. Cebul, W. Fehler, R. Podgórska, *Migracje jako wyzwanie...*, dz. cyt., s. 63.

tradycje i obrzędy. Niewątpliwie przynależność kulturowa ma znaczący wpływ na stopień wzajemnego zrozumienia, sympatii lub antagonizmów danej jednostki z obywatelami innych państw. Religia i kultura, inna niż w Europie, może powodować trudności w asymilacji grup migracyjnych, a oprócz tego rodzić konflikty etniczne i religijne. Z tym problemem od dawna zmagają się Francja, Belgia, Austria, a także Bośnia i Hercegowina<sup>42</sup>.

Europejczycy stają się negatywnie nastawieni do imigrantów, na skutek czego dochodzi do wzrostu nastrojów rasistowskich i ksenofobicznych. Imigranci są często narażeni na nierówne traktowanie, a nawet widoczną dyskryminację i niechęć ze strony społeczeństw przyjmujących. Na terenie Unii Europejskiej przez organizacje radykalnej prawicy organizowane są marsze, koncerty oraz publiczne protesty, które propagują rasistowskie, ksenofobiczne, antyimigranckie oraz antyislamskie hasła. Członkowie tych organizacji są również odpowiedzialni za ataki na imigrantów i przedstawicieli mniejszości narodowych oraz wzniecanie rozruchów ulicznych<sup>43</sup>.

Absolutnie nie powinno się siać nienawiści do innych kultur i wyznań religijnych, ani propagować rasistowskich i ksenofobicznych postaw. Europa powinna być jak najbardziej kontynentem otwartym i tolerancyjnym, ale przywiązującym wagę do tego, żeby tutejsza kultura, swoboda, wolność, normy i tradycja nie zostały zapomniane i zatracone<sup>44</sup>.

## Działania zmierzające do ograniczenia zagrożeń migracyjnych

Kryzys migracyjny rozpowszechniający się na wielką skalę sprawił, że Unia Europejska musiała niezwłocznie wszcząć działania mające na celu zapobieżenie mu. Zatonięcie łodzi z ponad 800 imigrantami z Bliskiego Wschodu i Afryki na wiosnę 2015 roku oraz inne wypadki, w których ginęli imigranci na Morzu Śródziemnym spowodowały podjęcie pierwszych kroków w tym kierunku. W wyniku wspomnianej tragedii zwołany został nadzwyczajny szczyt Rady Europejskiej, a biorący w nim udział szefowie państw i rządów wezwali Komisję Europejską, aby zaprezentowała dogłębną strategię migracyjną Unii Europejskiej. 13 maja 2015 roku nastąpił odzew ze strony Komisji Europejskiej, która przedstawiła Europejski program w obrębie migracji<sup>45</sup>. Oprócz tego Komisja zaoferowała wiele innych działań mogących przyczynić się do zażegnania kryzysu migracyjnego. Wśród najistotniejszych narzędzi wymienia się: plan działania Unii Europejskiej w zakresie powrotów, wspólny wykaz bezpiecznych państw pochodzenia, unij-

<sup>42</sup> O. E. Braniewicz, *Kryzys migracyjny a bezpieczeństwo Unii Europejskiej-czy możliwe jest odróżnienie uchodźców od ekonomicznych imigrantów i terrorystów?* [w:] M. Ilnicki, W. Pływaczewski (red.), *Ochrona praw człowieka w polityce migracyjnej Polski i Unii Europejskiej*, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej & Fundacja Forum Dialogu Publicznego, Olsztyn 2016, s. 68-69.

<sup>43</sup> R. Raczyński, *Wpływ migracji...*, dz. cyt., s. 21.

<sup>44</sup> T. Homoncik, K. Pujer, I. Wolańska, *Ekonomiczno-społeczne aspekty...*, dz. cyt., s. 88.

<sup>45</sup> J. Szymańska, *Strategia Unii Europejskiej wobec kryzysu migracyjnego: priorytety, bariery, efekty*, [w:] Studia BAS, Nr 3 (51)/2017, s. 165.

ny plan działań na rzecz zwalczania przemytu migrantów na lata 2015-2020 czy programy przesiedleń i relokacji<sup>46</sup>. Plan działania w zakresie powrotów określa czynności na wszystkich etapach powrotu, które są skierowane zarówno na wyzwania w Unii Europejskiej, jak również kooperację z państwami pochodzenia i tranzytu<sup>47</sup>. Wspólny wykaz bezpiecznych państw pochodzenia udoskonala proces rozpatrywania wniosków o azyl osobom pochodzącym z krajów uważanych za bezpieczne państwa pochodzenia. Jeżeli wnioskodawca jest obywatelem państwa uznanego za bezpieczne, to kraje członkowskie Unii mogą zastosować szczególne zasady proceduralne, tj. procedurę prowadzoną w trybie przyspieszonym lub procedurę graniczną<sup>48</sup>. Celem unijnego planu działań na rzecz zwalczania przemytu migrantów na lata 2015-2020 jest zatrzymać aktywność przemytników migrantów, nie tylko w Unii Europejskiej ale również poza nią, biorąc pod uwagę coraz większe powiązania siatek przemytu migrantów z różnymi rodzajami działalności przestępczej<sup>49</sup>.

Odkąd w 2015 roku nastąpił moment kulminacyjny kryzysu migracyjnego, Unia Europejska podejmuje działania, które pozwalają na sprawniejsze kontrolowanie granic zewnętrznych i napływu migrantów. Dzięki tym działaniom nielegalna migracja widocznie się zmniejszyła. Państwa członkowskie Unii Europejskiej, jak również sama Unia, zwiększają starania, aby stworzyć humanitarną, jak najbardziej skuteczną i przede wszystkim bezpieczną europejską politykę migracyjną. W tych staraniach znaczącą rolę pełni Rada Europejska, która określa priorytety strategiczne. W oparciu o wyznaczone priorytety Rada Europejska uściśla możliwości działania oraz przyznaje upoważnienie do pertraktacji z państwami trzecimi, a także wytycza konkretne programy i przyjmuje prawo. Na przełomie ostatnich kilku lat Radzie Europejskiej i Radzie Unii Europejskiej udało się uzyskać ewidentną odpowiedź na presję migracyjną<sup>50</sup>.

Szereg działań podejmowanych przez Unię Europejską stanowi próbę wyeliminowania podstawowych przyczyn kryzysu oraz znaczącego zwiększenia pomocy dla osób, które potrzebują wsparcia humanitarnego, nie tylko w Unii Europejskiej, ale też poza nią. Ich celem jest przesiedlenie osób wymagających pomocy z krajów sąsiadujących, zorganizowanie powrotu osób, które nie spełniają wymagań azylowych oraz relokacja tych osób starających się o azyl, które już przebywają

<sup>46</sup> Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, *Polityka azylowa i migracyjna*, <https://www.gov.pl/web/mswia/polityka-azylowa-i-migracyjna>, [dostęp: 15.11.2018].

<sup>47</sup> Urząd do spraw cudzoziemców, *Europejski program w zakresie migracji*, <https://udsc.gov.pl/europejski-program-w-zakresie-migracji/>, [dostęp: 15. 03. 2017].

<sup>48</sup> Komisja Europejska, *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające unijny wspólny wykaz bezpiecznych krajów pochodzenia do celów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej, oraz zmieniające dyrektywę 2013/32/UE*, Bruksela, [dostęp: 09.09.2015].

<sup>49</sup> Rada Europejska Rada Unii Europejskiej, *Przemyt migrantów: Rada zatwierdza środki zwalczania sieci przemytniczych*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2018/12/06/migrant-smuggling-council-approves-a-set-of-measures-to-fight-smuggling-networks/>, [dostęp: 06.12.2018].

<sup>50</sup> Rada Europejska Rada Unii Europejskiej, *Unijna polityka migracyjna*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/migratory-pressures/>, [dostęp: 07.03.2019].

w Europie. Unia Europejska wzmacnia bezpieczeństwo granic, proponuje legalne i bezpieczne sposoby wjazdu na jej terytorium oraz zwalcza przerzut nielegalnych imigrantów<sup>51</sup>.

Na teren Unii Europejskiej przybywa wielu imigrantów ubiegających się o azyl z powodu obawy przed prześladowaniem lub wojną w ich kraju. Zarówno prawnym, jak i moralnym obowiązkiem Unii jest zapewnienie ochrony tym, którzy jej potrzebują. W takim przypadku kraje członkowskie Unii rozpatrują wnioski o azyl i decydują o tym komu zostanie przyznana ochrona. Jednakże nie wszyscy, którzy próbują przedostać się na terytorium Europy tej ochrony potrzebują. Są to tzw. migranci ekonomiczni, którzy nie mając uzasadnionego prawa do ochrony, zostaną odesłani do swoich krajów ojczystych lub do krajów, z których przybyli<sup>52</sup>.

Odpowiednie i profesjonalne podejście Unii Europejskiej oraz państw członkowskich do kwestii migracji przyniosło pozytywne skutki w zwalczaniu nielegalnej migracji i przemytu migrantów. Podjęto prace nad prowadzeniem sprawnych przesiedleń i zorganizowaniem legalnych szlaków migracyjnych. Od kulminacyjnego momentu fali migracji w 2015 roku w ramach unijnych programów przesiedlono ponad 44 tysiące osób. Ponadto toczy się walka z przemytnikami ludzi. Od 2015 roku zatrzymanych zostało 151 osób podejrzanych o udział w tym procederze. Zatrzymań tych dokonano w ramach operacji EUNAVFOR MED SOPHIA. Co więcej, dzięki działaniom wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego aresztowano 221 osób powiązanych z przemytem ludzi. W celu zneutralizowania pierwotnych przyczyn migracji, wprowadzone zostały nowatorskie instrumenty finansowe. Afryce udzielono wsparcia finansowego w wysokości ponad 4 miliardów euro wchodzących w zakres funduszu powierniczego Unii Europejskiej, natomiast w ramach planu inwestycji zewnętrznych przyjęto 12 instrumentów gwarancji w wysokości 800 milionów euro. Tego typu zintegrowane podejście miało być następnie wykorzystywane w zachodniej części Morza Śródziemnego<sup>53</sup>.

W ramach walki z kryzysem migracyjnym zaostrzono kontrolę i ochronę granic. Nielegalni imigranci oraz zamachy terrorystyczne spowodowały, że kontrola i ochrona granic stała się sprawą priorytetową dla bezpieczeństwa państw członkowskich, jak również samej Unii Europejskiej. Kontrola i ochrona granic stanowi fundament dla wprowadzenia innych działań oraz strategii. Za podstawowy cel polityki imigracyjnej wyznaczono przede wszystkim zapobieżenie wjazdowi na teren państwa osób niepożądanych i stanowiących zagrożenie dla jego bezpieczeństwa oraz ułatwienie wjazdu tym cudzoziemcom, którzy są wyczekiwani na terytorium tegoż państwa. Jednakże, ten zakres czynności nie powinien zawężyć się tylko do działań wykonywanych ściśle na granicy. Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji sugeruje, aby działania podejmowane w celu ograniczenia niebezpieczeństw powiązanych z procesami migracyjnymi dotyczyły także wielu

<sup>51</sup> Komisja Europejska, *Kryzys migracyjny*, <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/pl/>, [dostęp: 01.04.2019].

<sup>52</sup> Tamże.

<sup>53</sup> Komisja Europejska, *Zarządzanie migracjami: Komisja chce odblokować reformę systemu azylowego*, [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-18-6627\\_pl.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6627_pl.htm), [dostęp: 04.12.2018].

innych czynności. Wyżej wymieniona organizacja zaleca ulepszenie procesu kontroli wstępnej, przeprowadzanej zanim migrant dotrze na granicę, oraz udoskonalenie kontroli wjazdu. Zwrócono uwagę na zwiększenie zdolności i skuteczności instytucji państwowych wykorzystywanych do ścigania, ujmowania i usuwania cudzoziemców zagrażających bezpieczeństwu państwa<sup>54</sup>.

Nietypowy sposób ochrony granic państwa zastosowały Węgry, przez które przebiega jeden ze szlaków migracyjnych prowadzący do Austrii i Niemiec. Węgry podjęły kosztowną i dość osobliwą jak na państwo europejskie walkę z nielegalną migracją. Nie mogąc poradzić sobie z tłumem imigrantów próbującym przedostać się do Niemiec i Austrii, postanowiły wybudować na granicy z Serbią ogrodzenie. Ogrodzenie oraz służby pilnujące bezpieczeństwa granic zostały zaprezentowane w filmie, który opublikowano w Internecie w celu zniechęcenia ludności migracyjnej do nielegalnego przekraczania granic. W opublikowanym filmie wypowiedział się burmistrz przygranicznej miejscowości Asotthalom, w którym przestrzega, że imigranci dopuszczają się nielegalnych czynów, za które może grozić wydalenie z terenu Węgier, a nawet kara więzienia. W nagraniu wskazano imigrantom także inną trasę migracyjną, którą powinni się oni poruszać. Takie podejście Węgier do kwestii walki z kryzysem migracyjnym nie zostało zbyt dobrze przyjęte przez Unię Europejską. Metody stosowane przez Węgrów zostały uznane za próbę przetrzucenia problemu migracyjnego na inne państwa członkowskie Unii. Ta sytuacja dała dowód na to, że niektóre państwa za wszelką cenę próbują się pozbyć problemu masowej nielegalnej migracji zamiast go rozwiązać wspólnymi siłami wraz z pozostałymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej<sup>55</sup>.

W walce z kryzysem migracyjnym ważne jest, aby oprócz rutynowych działań, takich jak np. wprowadzanie odpowiednich regulacji prawnych, włączać się również w rozwiązywanie problemów politycznych oraz społeczno-ekonomicznych powodujących nielegalne ruchy migracyjne. W tym celu należy nawiązywać i rozwijać współpracę z państwami trzecimi, które są głównym źródłem przede wszystkim migracji nielegalnej. Współpraca ta powinna polegać na zawieraniu umów łączących politykę migracyjną oraz programy handlu i rozwoju, które przyczynią się do zmniejszenia ubóstwa i promowania rozwoju w regionach stanowiących źródło największej liczby osób migrujących niezgodnie z prawem. W ramach współpracy w krajach pochodzenia nielegalnych imigrantów warto prowadzić kampanie uświadamiające jakie zagrożenia niesie ze sobą nielegalne przekraczanie granic.

Innym bardzo istotnym aspektem w kontekście współpracy z państwami trzecimi jest realizowanie programów, które zapewnią pomoc finansową, jak również techniczną, państwom, z których pochodzi najwięcej imigrantów i osób ubiegających się o azyl<sup>56</sup>. Punktem docelowym współpracy z państwami trzecimi jest zminimalizowanie napływu kolejnych imigrantów poprzez usunięcie przyczyn migracji oraz podniesienie przez sąsiadów UE zdolności niezbędnych do ochrony

<sup>54</sup> R. Raczyński, *Wpływ migracji...*, dz. cyt., s. 26-27.

<sup>55</sup> T. Homoncik, K. Pujer, I. Wolańska, *Ekonomiczno-społeczne aspekty...*, dz. cyt., s.66.

<sup>56</sup> R. Raczyński, *Wpływ migracji...*, dz. cyt., s. 28.

granic. Tego typu współpraca ma również na uwadze zwiększenie skuteczności readmisji z krajów członkowskich Unii Europejskiej<sup>57</sup>.

Znaczącym ruchem w unijnej strategii walki z nielegalną imigracją było porozumienie z Turcją, która od połowy 2015 roku stanowiła główny punkt szybko rozwijającego się szlaku wschodniośroziemnomorskiego. To właśnie tam na początku 2016 roku w obozach dla uchodźców koczowało około 2,5 miliona osób. Rola Turcji w kontrolowaniu ruchów migracyjnych z Syrii i innych krajów Bliskiego Wschodu do Unii była kluczowa. Dlatego w Unii panowało przekonanie, że porozumienie z Turcją jest kluczowe, jeśli napływ imigrantów ma zostać zatrzymany. Po wielu miesiącach rozmów i negocjacji 18 marca 2016 roku zawarto porozumienie Unia Europejska-Turcja, którego celem było zwalczanie nielegalnego napływu imigrantów z Turcji na stary kontynent oraz walka z przemytnikami ludzi. Zgodnie z tym porozumieniem Turcja zażyczyła, że przyjmie z Grecji migrantów, którzy po 20 marca 2016 roku nielegalnie dotrą z Turcji przez Morze Egejskie do Grecji i nie uzyskają tam azylu. Natomiast Unia Europejska zagwarantowała, że przyjmie tyle samo imigrantów z Syrii, którzy w Turcji przeszli przez procedurę weryfikacji. Jest to tzw. formuła jeden za jednego. Dodatkowa Unia zobowiązała się do 2018 roku zapłacić Turcji 6 miliardów euro w celu sfinansowania obozów filtracyjnych dla imigrantów, w których mają być oni sprawdzani pod względem bezpieczeństwa. Co więcej przyspieszone miały zostać prace nad przystąpieniem Turcji do Unii Europejskiej oraz zniesieniem wiz dla 75 milionów obywateli Turcji<sup>58</sup>.

W neutralizacji zagrożeń związanych z migracjami ważna jest nie tylko kontrola i ochrona granic czy system azylowy, równie istotna jest polityka integracyjna. Integracja jest złożonym i długotrwałym procesem, który dąży do tego, aby imigranci funkcjonowali w społeczeństwie przyjmującym jako jego pełnoprawni członkowie. Końcowe efekty integracji mogą się różnić w zależności od cech indywidualnych, takich jak płeć, wiek, wykształcenie czy bliskość kultury państwa przyjmującego. Wyżej wymienione cechy powinny być determinantem koniecznym do opracowania programów i systemów integracyjnych. Jak już wcześniej zostało wspomniane, integracja jest procesem długotrwałym, dlatego też jego efekty mogą stać się widoczne dopiero w drugim pokoleniu<sup>59</sup>. Integracja może przyczyniać się do asymilacji imigrantów, ale również do zwalczania postaw ksenofobicznych i rasistowskich. Integracja kulturowa i ekonomiczna imigrantów ze społeczeństwem kraju przyjmującego wpływa na zmniejszenie napięć na tle etnicznym i kulturowym. Ponadto imigranci, którzy zintegrowali się ze społeczeństwem państwa, do którego przybyli są mniej podatni na działania grup przestępczych i hasła ekstremistyczne. Realizowane zarówno przez państwo jak i organi-

<sup>57</sup> J. Szymańska, *Strategia Unii Europejskiej...*, dz. cyt., s.172.

<sup>58</sup> M. Stolarczyk, *Stanowisko Polski wobec kryzysu migracyjno-uchodźczego Unii Europejskiej*, „Kra-kowskie Studia Międzynarodowe”, nr 2/2017, s. 26; Biuletyn migracyjny, *Dane na temat migrantów i uchodźców w Europie*, <http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/53-grudzien-2015/dane-na-temat-migrantow-i-uchodzcow-w-europie>, [dostęp: 03.05.2019].

<sup>59</sup> P. Sasnal, *Niekontrolowane migracje do Unii Europejskiej- implikacje dla Polski*, PISM, Warszawa 2015, s. 57.

zacje pozarządowe programy edukacyjno-informacyjne dotyczące negatywnych i pozytywnych skutków migracji mogą pomóc w osłabieniu ksenofobicznych i nacjonalistycznych zachowań<sup>60</sup>.

Nie można jednak zapominać o tym, że integracja imigrantów w środowisku przyjmującym może okazać się niezwykle trudna. Nawiązanie pozytywnych relacji między społeczeństwem przyjmującym a społecznością imigrancką wymaga kompromisu ze strony jednych i drugich. W przypadku osób przyjmujących kompromis ten będzie dotyczyć akceptacji dla odmienności, natomiast ze strony imigrantów będzie to rezygnacja z niektórych elementów własnej kultury, które są zupełnie sprzeczne lub wręcz niedopuszczalne w kraju przyjmującym. W ostatnich kilku latach kraje Europy Zachodniej miały okazję przekonać się o tym, że nie jest to łatwe zadanie<sup>61</sup>. Przyjęcie społeczności imigranckich łączy się ze zmianami zachodzącymi w społeczności przyjmującej. Z tego względu organizacje pozarządowe, wykorzystując środki europejskie, organizują kampanie i szkolenia społeczne oraz wydarzenia kulturalne pozytywnie wpływające na tworzenie dobrych relacji z imigrantami oraz zapobiegające ich dyskryminacji<sup>62</sup>.

Napięcia i konflikty społeczne związane ze społecznościami imigranckimi nie odnoszą się tylko do uprzedzeń etnicznych ze strony społeczeństw przyjmujących, lecz również do kontaktu imigrantów z obcymi kulturami. Dlatego integracja w tym obszarze jest procesem bardzo wymagającym, trudnym i czasochłonnym. Nowe i nieznane otoczenie, inny język, kultura i mentalność – to wszystko wymaga od imigrantów przystosowania się do środowiska zupełnie odmiennego, a niekiedy wręcz sprzecznego z tym, które znają ze swojego kraju ojczystego. Taka sytuacja staje się wyzwaniem zarówno dla społeczności imigranckiej, jak i przyjmującej. Integracja imigrantów w tej sferze wymaga od państwa przyjmującego ukazania własnej kultury, która powinna konkretnie określać jakie wartości ją cechują. Takie podejście pozwoli sprecyzować oczekiwania dotyczące integracji postawione wobec imigrantów<sup>63</sup>. Unia Europejska pracuje nad działaniami, które mogą pomóc imigrantom zaaklimatyzować się i zintegrować ze społeczeństwem w zupełnie innym i obcym kraju. Parlament Europejski stwierdził, że należy dofinansować programy, które otworzą przed imigrantami nowe możliwości edukacyjne i zawodowe. Natomiast europosłowie zaznaczyli, że należy obowiązkowo dać impuls zachęcający do zatrudniania imigrantów w małych i średnich przedsiębiorstwach<sup>64</sup>.

<sup>60</sup> R. Raczyński, *Wpływ migracji...*, dz. cyt., s. 29.

<sup>61</sup> Tamże.

<sup>62</sup> P. Sasnal, *Niekontrolowane migracje...*, dz. cyt., s. 58.

<sup>63</sup> E. M. Truskolska, *Integracja społeczna jako jedno z narzędzi poszanowania praw imigrantów* [w:] W. Pływaczewski, M. Ilnicki (red.), *Uchodźcy-nowe wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego na tle standardów praw człowieka*, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2015, s. 102-103.

<sup>64</sup> Parlament europejski, *Odpowiedź UE na kryzys migracyjny*, <http://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/society/20170629STO78629/odpowiedz-ue-na-kryzys-migracyjny>, [dostęp: 17.07.2017].

Jednym z podstawowych punktów integracji imigrantów jest znajomość języka państwa przyjmującego, która może pozytywnie wpłynąć na relacje z nowym społeczeństwem, a w konsekwencji również na możliwość zatrudnienia i zarobki. W krajach takich jak: Niemcy, Austria, Francja, Luksemburg, Dania, Szwecja i Wielka Brytania wymagane jest uczestnictwo imigrantów w kursach językowych i świadomościowych. W Norwegii i Szwecji przeprowadzono badania, które wykazały, że posługiwanie się obowiązującym w tych krajach językiem było kluczowym wymaganiem do znalezienia pracy. Najbardziej efektywną ofertę kursów integracyjnych wśród państw Unii Europejskiej posiadają Niemcy. Statystyki wykazały, że spośród imigrantów, którzy ukończyli kursy przedmiotowe zatrudnienie wzrosło o kilkanaście procent<sup>65</sup>.

Zaostrzona kontrola i ochrona granic, współpraca z państwami trzecimi i polityka integracyjna wydają się być jednymi z podstawowych metod walki z kryzysem migracyjnym. Jednakże wskazuje się również inne sposoby mogące przyczynić się do rozwiązania lub przynajmniej zminimalizowania tegoż kryzysu. Jako przykład można podać propozycje Komisji Europejskiej w sprawie modernizacji wizowego systemu informacyjnego (VIS). Jest to baza danych, w której znajdują się informacje o osobach ubiegających się o wizę Schengen. Modernizacja systemu wizowego miałaby poprawić zarządzanie granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej oraz dostosować go do zmian zachodzących w zakresie bezpieczeństwa i migracji. Wprowadzenie proponowanych zmian umożliwiłoby szczegółową kontrolę przeszłości osób starających się o wizę, zagwarantowanie wymiany informacji z pozostałymi unijnymi bazami danych czy też usunięcie luk informacyjnych w obrębie bezpieczeństwa na skutek lepszej wymiany informacji między państwami<sup>66</sup>.

Unia Europejska chce także otworzyć bezpieczne drogi dla migrantów, dąży do tego aby osoby ubiegające się o azyl mogły w legalny i bezpieczny sposób wjeżdżać do UE, nie ryzykując przy tym życiem i nie zwracając się o pomoc do przemytników i handlarzy ludźmi. Państwa członkowskie uzgodniły dobrowolny program przesiedleń, w którym przewidziano przesiedlenie 22,5 tysięcy osób spoza Unii Europejskiej. Do lipca 2017 roku do 21 państw prowadzących przesiedlenia zostało wysiedlonych około 16,5 tysięcy osób<sup>67</sup>.

<sup>65</sup> A. Diawoł-Sitko, *Europejska polityka migracyjna-wyzwania integracji imigrantów ze szczególnym uwzględnieniem roli władz lokalnych*[w:] B. Molo (red), *Migracja i uchodźstwo wyzwaniem dla bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej w XXI wieku*, Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków 2018, s. 19-20.

<sup>66</sup> Komisja Europejska - Komunikat prasowy, *Polityka wizowa UE: Komisja modernizuje wizowy system informacyjny, aby lepiej zabezpieczyć granice zewnętrzne UE*, [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-18-3741\\_pl.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3741_pl.htm), [dostęp: 16.05.2018].

<sup>67</sup> Komisja europejska, *Kryzys migracyjny*, <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/pl/> [dostęp: 01.04.2019].

## Podsumowanie

O sile kryzysu migracyjnego stanowiły już same liczby – tylko w 2015 roku do Unii Europejskiej przybyło ponad milion migrantów. Ponadto pojawiło się wiele problemów, takich jak nielegalna migracja i związany z nią przemyt imigrantów oraz zagrożenie ich zdrowia i życia, przestępczość dotycząca imigrantów, jak również społeczeństwo kraju przyjmującego czy też konflikty na tle kulturowym, religijnym i wzrost siły postaw rasistowskich, ksenofobicznych i szereg innych. To wszystko doprowadziło do tego, że kraje członkowskie Unii Europejskiej, jak i sama Unia stanęły przed ogromnym wyzwaniem poradzenia sobie z tym problemem. Walka z kryzysem migracyjnym nie należy do łatwych, ale najważniejsze jest to, że podejmowane są próby poradzenia sobie z nim i że przynoszą one pozytywne skutki. Zaostrzona kontrola i ochrona granic oraz związane z nią różnego typu działania, np. przywrócenie tymczasowych kontroli granicznych, współpraca z państwami trzecimi i podejmowanie działań prewencyjnych, mają przynieść pozytywne skutki w walce z kryzysem. Ponadto polityka integracyjna, związane z nią różnego rodzaju kursy i programy oraz wiele innych działań mają przyczyniać się do przejęcia kontroli nad zjawiskiem kryzysu migracyjnego i zwalczania jego skutków.

Problem współczesnych ruchów migracyjnych do państw członkowskich Unii Europejskiej jest priorytetową kwestią dla bezpieczeństwa wewnętrznego i stabilności tych państw oraz istotnym punktem polityki zagranicznej Unii Europejskiej. Nielegalne przybywanie osób z państw trzecich na terytorium państw należących do Unii Europejskiej powinno być poddawane szczególnej kontroli. Dlatego, aby móc skutecznie przeciwstawić się problemowi, należy umiejętnie zarządzać polityką migracyjną, wzmocnić granice oraz nadać mu odpowiednią rangę.

## Literatura:

1. Balicki J., *Imigranci i uchodźcy w Unii Europejskiej: Humanizacja polityki migracyjnej i azylowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2012.
2. Borek P., Ciekanowski Z. (red.), *Determinanty bezpieczeństwa państwa wobec współczesnych zagrożeń*, Wydawnictwo PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska 2017.
3. Cebul K., Fehler W., Podgórska R., *Migracje jako wyzwanie dla Unii Europejskiej i wybranych państw członkowskich*, Difin, Warszawa 2017.
4. Dziudzik A., *Państwa Unii Europejskiej wobec kryzysu imigracyjnego z 2015 roku*, „Martin Dahl Uczelnia Łazarskiego”, Nr 3 (244)/2017.
5. Harabin R., Wilk-Jakubowski G. (red.), *Instytucje bezpieczeństwa wobec wyzwań współczesności-prawne uwarunkowania a działalność praktyczna – bezpieczeństwo międzynarodowe – bezpieczeństwo narodowe – bezpieczeństwo wewnętrzne – zarządzanie kryzysowe*, Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód. Świętokrzyski oddział wojewódzki, Kielce-Tarnobrzeg 2018.

6. Ilnicki M., Pływaczewski W. (red.), *Uchodźcy – nowe wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego na tle standardów praw człowieka*, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2015.
7. Jędrzejczyk-Kuliniak J., *Ten inny, obcy, imigrant. Europejska przestrzeń bezpieczeństwa a kryzys migracyjny*, E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2017.
8. Kacprzak L., Knopka J. (red.), *Bezpieczeństwo państw a procesy migracyjne*, PWSZ im. Stanisława Staszica w Pile, Piła 2008.
9. Molo B., *Migracja i uchodźstwo wyzwaniem dla bezpieczeństwa i współpracy międzynarodowej w XXI wieku*, Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków 2018.
10. Nowak E., Nowak M., *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Difin, Warszawa 2011.
11. Pokruszyński W., *Bezpieczeństwo teoria i praktyka (podręcznik akademicki)*, WSGE im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów 2012.
12. Sasnal P., *Niekontrolowane migracje do Unii Europejskiej – implikacje dla Polski*, PISM, Warszawa 2015.
13. Smarżewska A., *Bezpieczeństwo edukacyjne absolwentów szkół wyższych*, PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska 2016.
14. Stolarczyk M., *Stanowisko Polski wobec kryzysu migracyjno-uchodźczego Unii Europejskiej*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe”, Nr 2/2017.
15. Szymańska J., *Strategia Unii Europejskiej wobec kryzysu migracyjnego: priorytety, bariery, efekty*, „Studia BAS”, Nr 3 (51)/2017.
16. Zięba M. (red.), *Migracje-wyzwanie XXI wieku*, Współpraca uniwersytetów wspierająca rozwój regionów-lubelskiego i lwowskiego, Lublin 2008.
17. Żołądek Ł. (red.), *Migracje i polityka migracyjna*, Wydawnictwo Sejmowe Kancelarii, Warszawa 2014.

## Netografia:

18. Biuletyn migracyjny, <https://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/>
19. Fakt24, <https://www.fakt.pl/>
20. GS24, <https://gs24.pl/>
21. Komisja Europejska, <http://publications.europa.eu/>
22. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, <https://www.gov.pl/>
23. Newsweek, <https://www.newsweek.pl/>
24. Parlament Europejski, <http://www.europarl.europa.eu/>
25. Rada Europejska Rada Unii Europejskiej, <https://www.consilium.europa.eu/pl/>
26. Rzeczpospolita, <https://www.rp.pl/>
27. Urząd do spraw cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl/>
28. WP, <https://wiadomości.wp.pl/>